

Dal nám Písmo: Základy interpretace

Lekce 2

Příprava na interpretaci

Manuskript

thirdmill

Biblical Education. For the World. For Free.

Videa, studijní příručky a další zdroje najdete na webu Thirdmill.org.

© 2012 by Third Millennium Ministries

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem za účelem zisku, s výjimkou stručných citací pro účely recenzí, komentářů nebo vědecké práce, bez písemného povolení vydavatele, Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707.

Pokud není uvedeno jinak, všechny citáty z Písma pocházejí z Českého Studijního Překlada. Použito se svolením KMS a Nadačního fondu ČSP.

O SPOLEČNOSTI THIRDMILL

Thirdbmill je nezisková evangelikální křesťanská služba, která byla založena v roce 1997 a jejímž cílem je poskytovat:

Biblické vzdělávání celému světu zdarma.

Naším cílem je nabídnout bezplatné křesťanské vzdělávání statisícům pastorů a křesťanských vedoucích po celém světě, kteří nemají dostatečné vzdělání pro službu. Tento cíl naplňujeme tím, že vytváříme a celosvětově šíříme bezkonkurenční multimediální seminární kurikulum v angličtině, arabštině, mandarínštině, ruštině a španělštině. Naše lekce jsou také překládány do více než tuctu dalších jazyků prostřednictvím našich partnerských služeb. Učební plán se skládá z graficky zpracovaných videí, tištěných instrukcí a internetových zdrojů. Je navržen tak, aby jej mohly používat školy, skupiny i jednotlivci, a to jak online, tak ve vzdělávacích komunitách.

V průběhu let jsme vyvinuli vysoce nákladově efektivní metodu tvorby oceňovaných multimediálních lekcí s nejlepším obsahem a kvalitou. Naši autoři a redaktoři jsou teologicky vzdělaní pedagogové, naši překladatelé jsou teologicky zdatní rodilí mluvčí cílových jazyků a naše lekce obsahují poznatky stovek uznávaných profesorů seminářů a pastorů z celého světa. Kromě toho naši grafici, ilustrátoři a producenti dodržují nejvyšší výrobní standardy a používají nejmodernější vybavení a technologie.

Pro dosažení našich distribučních cílů Thirdbmill navázal strategická partnerství s církvemi, semináři, biblickými školami, misionáři, křesťanskými vysílacími společnostmi a poskytovateli satelitní televize a dalšími organizacemi. Tyto vztahy již vedly k distribuci bezpočtu videolekcí domorodým vedoucím, pastorům a studentům seminářů. Naše webové stránky také slouží jako distribuční cesty a poskytují další materiály, které doplňují naše lekce, včetně materiálů o tom, jak založit vlastní vzdělávací společenství.

Společnost Thirdbmill je daňovým úřadem uznána jako korporace 501(c)(3). Jsme závislí na štedrých přispěvcích církví, nadací, podniků a jednotlivců, které lze odečíst z daní. Další informace o naší službě a informace o tom, jak se můžete zapojit, najdete na [adrese](http://www.thirdmill.org) www.thirdmill.org.

Obsah

ÚVOD	1
ZÁVISLOST NA DUCHU SVATÉM	1
Inspirace.....	2
Božský zdroj.....	5
Lidské prostředky.....	7
Iluminace.....	8
POTŘEBA LIDSKÉHO ÚSILÍ	10
Význam.....	10
Vlivy.....	12
Exegeze.....	12
Interakce.....	13
Zkušenosti.....	13
ZÁVĚR	14
PŘÍSPĚVATELÉ	16

Dal nám Písmo: Základy interpretace

Druhá lekce

Příprava na výklad

ÚVOD

Kdykoli začínáme s projektem, je moudré provést správné přípravy. V Lukášově evangeliu tuto myšlenku ilustruje sám Ježíš, když popisuje muže, který chtěl postavit věž, ale projekt se mu nepodařilo dokončit, protože se nepřipravil. Nu, něco podobného platí i v případě výkladu Písma. Dát Bibli smysl je složitý projekt, který vyžaduje nejružnější činnosti a táhne se celým naším životem. Musíme se tedy ujistit, že se na výklad Bible připravujeme správným způsobem.

Toto je druhá lekce z cyklu *Dal nám Písmo: Základy interpretace*, věnovaného tomu, jak by Kristovi následovníci měli vykládat Bibli. A tuto lekci jsme nazvali „Příprava na výklad“, protože se zaměříme na některé věci, které je užitečné udělat předtím, než začneme číst a vykládat Písmo.

V této lekci se podíváme na dva zásadní prvky naší osobní přípravy na výklad. Nejprve se zamyslíme nad naší závislostí na službě Ducha svatého. A za druhé se budeme zabývat potřebou našeho vlastního lidského úsilí. Nejprve se podíváme na naši závislost na Duchu svatém.

ZÁVISLOST NA DUCHU SVATÉM

Když se zmíníme o Duchu svatém, všichni víme, že různí křesťané reagují různým způsobem. Možná patříte k té větvi církve, která klade důraz na dary Ducha - jeho přítomnost a posilování v každodenním životě. Nebo možná patříte k větvi církve, která působení Ducha v každodenním životě věřících minimalizuje. Nuže, to, co si nyní řekneme o působení Ducha svatého při výkladu Písma, každého z nás uklidní i vyzve. Při výkladu Bible se musíme vědomě odevzdat službě Ducha, ale sama Bible nás učí, abychom to dělali konkrétními způsoby. Ignorovat Ducha svatého je vrcholem pošetilosti; musíme mu však věnovat pozornost způsoby, které nám Bible doporučuje. Co tedy znamená spoléhat se při výkladu Písma na Ducha svatého?

Většina evangelikálů teoreticky uznává, že Duch svatý hraje při výkladu Písma zásadní roli. Moderní akademické knihy a přednášky o biblické hermeneutice však roli Ducha svatého často nevěnují téměř žádnou pozornost. Namísto toho běžně přistupujeme k biblickému výkladu, jako by se jednalo o neosobní událost, o proces, v němž jednoduše uplatňujeme seznam zásad nebo metod, abychom porozuměli textu. Z biblického hlediska je však hermeneutika neboli výklad Písma velmi osobní, protože zahrnuje interakci mezi lidskými vykladači a osobou Ducha svatého.

Vědomá závislost na Duchu svatém při výkladu je zásadní přinejmenším ze dvou důvodů. Za prvé, Duch svatý byl zdrojem inspirace Písma. A za druhé, Duch svatý

poskytuje lidským vykladačům osvětlení. Obrátme se nejprve k otázce inspirace.

INSPIRACE

Vzpomínám si, jak jsem měl jednou příležitost setkat se se známým autorem, jehož knihy mi pomohly v kritickém období mého křesťanského života. Byl jsem tak nadšený, že jsem si s ním mohl sednout a říct mu, jak moc pro mě jeho knihy znamenají. V jednom okamžiku rozhovoru jsem mu vyprávěl o obzvlášť přínosném vhledu, který jsem získal z jedné z jeho knih. K mému velkému překvapení se na mě však podíval a řekl: "To jsi pochopil úplně špatně! To vůbec není to, co jsem napsal!" No, mírně řečeno, byl jsem v rozpacích. Ale vzpomínám si, jak jsem se zhluboka nadechl a přiznal mu: "No, myslím, že ten člověk, který tu knihu napsal, ví, co to znamená, lépe než já." A tak jsem se nadechl.

V mnoha ohledech je to stejné jako s Biblií. Duch svatý inspiroval každé slovo Písma. A v tomto smyslu je autorem Písma. Je tedy logické, že bychom měli hledat vhled do jeho knihy právě u něj. Ve zcela základním smyslu to říká učení o inspiraci:

Duch svatý vedl lidské bytosti, aby sepsaly Boží zjevení jako Písmo, a dohlížel na jejich práci způsobem, který učinil jejich spisy neomylnými.

Poslechněte si, jak tuto myšlenku vyjádřil Petr ve 2. listu Petrově 1:20-21:

Žádné proroctví Písma není záležitostí vlastního výkladu. Neboť proroctví nikdy nebylo proneseno z lidské vůle, nýbrž unášení Duchem Svatým mluvili lidé poslaní od Boha (2 Petr 1:20-21).

V této pasáži Petr říká, že všechna biblická proroctví pocházejí od Ducha svatého a že Duch svatý vedl lidské bytosti, aby Boží zjevení zapsaly. Tento proces zajistil, že to, co napsali, je naprosto pravdivé a že slova lidských autorů jsou zároveň slovy Božími. A ve 2. Timoteovi 3:16 Pavel naznačil, že podobně inspirované je celé Písmo.

Bible je organická pravda, propojená od začátku až do konce, nádherná kniha, která je slovem života, zakotveným v životě a zajišťujícím všechny životní potřeby. Je pravdou, protože jejím autorem je Duch svatý, a není možné, aby Duch svatý šel sám proti sobě nebo si odporoval... Nezáleží na tom, jestli čtete Jeremiáše, Pavla, Obadjáše nebo Jonáše; všichni používají jiná slova, ale duch, který za těmito slovy stojí, je stejný, protože jeden Duch inspiroval slova, která byla vybrána.

- Rev. Dr. Stephen Tong, překlad

Kristus a jeho učedníci byli přesvědčeni, že Duch svatý inspiroval autory Písma. A ti, kdo se pokoušeli následovat Krista, téměř vždy potvrdovali, že Písmo je v určitém smyslu inspirováno. Přesto však ti, kdo se hlásí ke křesťanské víře, chápou povahu

inspirace různě.

Pro naše účely se zaměříme na tři pohledy na inspiraci, které jsou v moderní církvi významné. Za prvé, někteří lidé věří v to, co budeme nazývat „romantickým“ pohledem na inspiraci. Podle tohoto názoru Duch svatý inspiroval biblické autory stejným způsobem, jakým mohou být světští básníci nebo hudebníci pohnuti k napsání vlastních děl. Podle nich Písmo není neomylnou Boží pravdou, ale pouze osobními úvahami a názory lidských autorů.

Za druhé, jiní křesťané věří v to, co bychom mohli nazvat „mechanickou“ inspirací. Podle tohoto pohledu byli bibličtí autoři při psaní Písma relativně pasivní. Duch Boží v podstatě diktoval Bibli a lidští pisatelé zaznamenávali, co řekl.

Za třetí, většina evangelikálních křesťanů tvrdí, že působení Ducha svatého při inspiraci bylo „organické“. Podle tohoto názoru Duch svatý poháněl lidské autory k psaní, dohlížel na jejich slova a řídil je. V důsledku toho jsou slova Písma slovy Božími. Duch svatý zároveň využíval osobnosti, zkušenosti, názory a záměry lidských autorů, když dohlížel na jejich psaní. Slova Písma jsou tedy do značné míry také slovy jeho lidských autorů. Tento třetí pohled nejlépe odráží vlastní svědectví Písma o povaze inspirace.

Čtení Písma je velmi fascinující proces, protože bylo vytvářeno po stovky let mnoha autory, a tak vidíte, jak se tyto osobnosti promítají do způsobu, jakým píšou, do způsobu, jakým se vztahují k lidem kolem sebe, a do jazyka, který používají. A tak jsou jejich osobnosti pro Boží slovo důležité, protože Bůh je používá mnoha různými způsoby. Máte například kněze, kteří píšou, máte zemědělce, který píše, pastevce, který píše, máte krále, který píše, máte lékaře, který píše, a máte muže, který by v naší kultuře měl doktorát z „hebrejské univerzity“, apoštola Pavla, který fenomenálně rozumí Starému zákonu i řecké kultuře a řeckému jazyku a dokáže vzít řečtinu a vytáhnout z ní vhodnost pro vyjádření teologického myšlení pravděpodobně lépe než jakýkoli jazyk, který kdy existoval.

- Dr. Howard Eyrich

Poslechněte si například, jak Petr popsal organickou povahu inspirace ve 2. Petrově 3,15:

Vám to napsal i náš milovaný bratr Pavel podle moudrosti, která mu byla dána (2 Petr 3:15).

V této pasáži Petr odhalil, jak by měly být Pavlovy dopisy přijímány. Na jedné straně řekl, že „Pavel napsal“. Petr tedy potvrdil Pavlovu účast na jeho listech. Na druhé straně však Petr nepřipisoval tyto listy pouze Pavlovi. Místo toho poznamenal, že Pavel psal „podle moudrosti, kterou mu dal Bůh“. Pavlovy listy představovaly Boží moudrost díky vedení Ducha svatého.

To platí i o Božím slově: Každé slovo v Písmu je inspirováno Duchem

svatým. To platí i o Božím slově: Každé z těchto slov napsal skutečný člověk a Bůh úžasným způsobem svrchovaně řídil nadání a zkušenosti každého z těchto biblických autorů, takže se projevuje jejich osobnost, jejich literární styl, a zároveň je Bible samotným Božím slovem. Takže když čtete například Jeremiáše, vnímáte jeho zármutek a soucit s Božím lidem; když čtete Lukášovo evangelium, máte pocit jeho pečlivého smyslu pro lékařské detaily a jeho lásky k historii a přesné historii. Chci říci, že osobnosti těchto biblických autorů a jejich zkušenosti v Písmu prosvítají, ale děje se tak, aniž by se z Božího slova vytratila jakákoli autorita, inspirace a moc.

- Dr. Philip Ryken

Každý, kdo čte Písmo, vidí, že se styly liší a že autoři používají svá vlastní obdřování, protože se různí autoři vyjadřují různými způsoby a volí různé způsoby, jak materiál podat. Například v evangeliích máme Marka, který si příliš nenadělá s akčními scénami ... nebo si spíše vystačí s akčními scénami, ale rozpravy omezuje na minimum, zatímco Janovo evangelium je plné rozprav, což odráží jiný zájem. Tito autoři tedy píšou ze svého vlastního stylu, ze svého vlastního prostředí, ze svého vlastního výrazu, a to je velmi zřetelné z rozdílů, které v těchto oblastech vidíme mezi různými knihami. Bůh je inspiruje v tom smyslu, že řídí to, co říkají, a stojí za tím, co říkají, ale nechává je, aby to vyjádřili svým vlastním způsobem.

- Dr. Darrell L. Bock

Dotkneme se dvou důležitých aspektů organické inspirace, které nám pomohou orientovat se v úkolu výkladu: zaprvé skutečnosti, že Duch svatý byl božským zdrojem Písma, a zadruhé skutečnosti, že při tvorbě Písma pracoval lidskými prostředky. Podívejme se nejprve na myšlenku, že Duch svatý je konečným božským zdrojem Bible.

Božský zdroj

Jako ten, kdo inspiroval celé Písmo, má Duch svatý důvěrnou znalost významu Bible a způsobu, jakým tento význam sděluje. Příprava na výklad Písma tedy zahrnuje osobní jednání s Duchem svatým jako jeho nejvyšším autorem. K Písmu musíme přistupovat pokorně, v plné podřízenosti vůči němu.

Domnívám se, že pro hluboké a důkladné porozumění Bibli je nezbytné spoléhat se na Ducha svatého. Myslím, že je jasné, že k pochopení základního biblického poselství jako takového není třeba spoléhat na Ducha svatého. Kdyby tomu tak bylo, Bible by neměla žádnou evangelizační funkci. Pro její hluboké pochopení však existuje

dobrý důvod se domnívat, že je naprosto nezbytné spoléhat se na Ducha svatého. Důvodem je samozřejmě to, že církev věří, a já s jejím tvrzením rozhodně souhlasím, že Duch svatý inspiroval autory Písma. A tak abychom plně porozuměli tomu, co chtěl Duch svatý prostřednictvím těchto pisatelů říci, musíme být takříkajíc v kontaktu s tímto duchovním zdrojem.

- Dr. David R. Bauer

Bibličtí autoři při mnoha příležitostech otevřeně a přímo přiznali inspiraci Duchem svatým, když se zabývali Písmem. Aniž by popírali roli lidských autorů, uznávali, že Duch svatý je konečným autorem Písma. Například ve Skutcích apoštolů 4:25 Petr a Jan vedli církev k potvrzení 2. žalmu slovy:

Ty jsi skrze Ducha Svatého ústy svého služebníka, našeho otce Davida, řekl: „Proč zuří národy a lidé zamýšlejí marné věci?“ (Sk 4:25).

Podobně se v Židům 3:7-8 hovoří o Žalmu 95:7-8:

Jak praví Duch Svatý: „Jestliže dnes uslyšíte jeho hlas, nezatvrzujte svá srdce“ (Židům 3:7-8).

V těchto a mnoha dalších pasážích bibličtí autoři označili Ducha svatého za inspirátora, a tedy za konečného autora Písma. A na toto chápání inspirace se spoléhali, když se připravovali na čtení, výklad a používání Písma.

Jedním z nejdůležitějších důsledků božského původu Písma je nezpochybnitelná pravdivost Bible. Bohužel čas od času lidé s dobrými úmysly tvrdí, že věří v účast Ducha svatého na inspiraci Písma, ale netvrdí, že Duch svatý ochránil Písmo před omyly. Poslechněte si však, co o Duchu svatém řekl Ježíš v Janovi 14:16-17:

Otec ... vám dá jiného Zastávce, aby byl s vámi na věčnost -- Ducha pravdy (Jan 14:16-17).

Když Ježíš nazval Ducha svatého „Duchem pravdy“, naznačil tím, že Duch svatý je naprosto pravdivý. Můžeme si tedy být jisti, že Písma, která Duch inspiroval, jsou také naprosto pravdivá. Nelžou, neodporují si. A proto by součástí naší přípravy na výklad mělo být potvrzení naprosté důvěryhodnosti Ducha svatého a jím inspirovaných Písem.

Pavel Timoteovi říká, že Boží slovo bylo inspirováno - *theopneustos* - bylo vdechnuto Bohem. A jestliže bylo vdechnuto Bohem, pak víme, že zdroj je dokonalý, zdroj je neomylný a cokoli z něj vychází, musí být stejně dokonalé a neomylné. To je tedy inspirace. Jestliže ho inspiroval Duch a jestliže Duch nyní přebývá ve mně, musím při studiu Slova odpočívat, důvěřovat Duchu, že mi dá osvětlení a porozumění, protože on ho inspiroval takovým způsobem, že mé studium vychází z porozumění toho, kdo Slovo inspiroval na prvním místě. Nemůže být lepší učitel než autor knihy, a autorem knihy je

Duch. A tak když je učitelem, který osvěcuje naši mysl, Duch, nemůže být nikdo, kdo by mi mohl dát lepší porozumění tomu, co bylo řečeno, co bylo inspirováno, než sám učitel, který to napsal na prvním místě.

- Dr. Miguel Nunez, překlad

Augustin, biskup z Hippo, vyjádřil toto přesvědčení ve svém listu 82, kapitola 1, odstavec 3, kde napsal tato slova:

Naučil jsem se tuto úctu a respektovat pouze kanonické knihy Písma: Pouze o nich jsem nejpevněji přesvědčen, že jejich autoři byli zcela prostí omylů.

Augustinova slova ilustrují převládající názor na pravdivost Písma v rané církvi a odrážejí názor, který se učí v samotné Bibli.

Každý, kdo zná Bibli, ví, že existuje mnoho částí Písma, které jsou výzvou i pro ty nejlepší vykladače. Čas od času se zdá, že Písmo je v rozporu s vědou, našimi osobními zkušenostmi, a dokonce i s jinými pasážemi Písma. Jak bychom se s těmito zdánlivými problémy měli vypořádat? Nuže, vykladači mají řadu způsobů, jak se s těmito typy problémů vypořádat. A většinou se jejich řešení neliší kvůli charakteru Písma, ale kvůli postoji vykladačů k samotnému Bohu.

Na jedné straně ti, kteří popírají, že Duch svatý autoritativně inspiroval Bibli, vykládají Písmo kriticky a povyšují své vlastní chápání nad autoritu Ducha svatého. Na druhé straně ti, kdo uznávají autoritativní inspiraci Duchem svatým, čtou Bibli pokorně, očekávají a předpokládají, že je pravdivá a harmonická, i když její pravdivost nemohou prokázat nebo dokázat.

Když přicházíme k Bibli, nepřicházíme jen k další lidské knize. Přicházíme ke knize, která byla zázračně inspirována Bohem. To znamená, že Bibli nemůžeme číst jen tak, jako čteme jinou knihu. Je třeba říci, že Bůh se nám zprostředkoval naším jazykem, naším stylem, a proto začínáme v tomto bodě prosté literární interpretace toho, co je tam. Ale pokud se u toho zastavíme, pak zapomínáme, že jde o posvátnou knihu, kterou Bůh nejen inspiroval na počátku, ale stále ji inspiruje k našim srdcím, takže aby moje lidská omylnost, moje lidská hříšnost nepřemohla pravdu Písma, musí ve mně jako čtenáři a vykladači neustále působit Duch svatý, abych pochopil, co mi chce Bůh skrze tento úryvek říci.

- Dr. John Oswalt

Jaká je role Ducha svatého při výkladu? Velmi důležitá otázka. Za prvé, Duch svatý inspiroval Písmo, takže samozřejmě chceme vzít v úvahu, kdo je hlavním autorem Písma a co o něm můžeme vědět. Je to Duch svatý, kdo nás prostřednictvím Slova učí o tom, kdo je Bůh.

Druhá věc je, že Duch svatý je naprosto nezbytný pro správné pochopení Písma. V 1. listu Korintským 2 se mluví právě o této věci. Ve 14. verši se o tom píše:

Duševní člověk však nepřijímá věci Ducha Božího, neboť jsou mu bláznovstvím a nemůže je poznat, protože mají být posuzovány duchovně (1 Korintským 2:14).

To je člověk, který má Ducha svatého. Musíme tedy prosit Boha, aby nám seslal Ducha svatého a naplnil nás svým Duchem, abychom mohli věrně přijímat to, čemu učí ve svém Slově.

- Dr. Vern Poythress

Poté, co jsme se zabývali skutečností, že Duch svatý je božským zdrojem Písma, zmíníme se o druhém aspektu učení o organické inspiraci, a to o tom, že Duch svatý použil k vytvoření Písma lidské prostředky.

Lidské prostředky

Někdy se křesťané chovají, jako by byli raději, kdyby nám Bůh dal Bibli přímo, podobně jako mormoni a muslimové tvrdí, že dostali své svaté knihy. Mormoni věří, že Bůh předal Knihu Mormon v kompletní podobě Josephu Smithovi, a islám podobně tvrdí, že Korán sestoupil z nebe. Takto nám však Bůh Bibli nedal.

Místo toho Bůh nechal Písmo sepsat lidskými autory; zjevil se prostřednictvím darů a schopností různých lidských bytostí. Duch svatý mohl bezpochyby vyloučit jakýkoli vliv nebo přítomnost lidských autorů v Písmu. Mohl zjevit každou pasáž tak, abychom nikdy nemohli říci, že jednu část napsal jeden člověk a druhou část jiný. Ale neudělal to. Ve své nekonečné moudrosti se rozhodl zapojit a působit prostřednictvím myšlenek, motivů a osobností lidských autorů. Součástí závislosti na Duchu svatém při výkladu Písma je tedy ctít způsob, jakým Písmo organicky inspiroval, a důvěřovat lidským autorům, které inspiroval. Pokud tedy chceme vykládat Bibli způsobem, který on zamýšlí, musíme pochopit, že Písmo bylo napsáno různými lidmi a že odráží rozmanitost tohoto lidského autorství.

Například autoři evangelií Matouš, Marek, Lukáš a Jan popisují v podstatě stejné události Ježíšova života, smrti a vzkříšení. Jejich knihy však nejsou totožné. Matouš se od Marka liší. Marek se liší od Lukáše. Lukáš se liší od Jana. A to není nedostatek Písma. Je to výsledek způsobu, jakým se Duch svatý rozhodl inspirovat Písmo.

Protože Písmo bylo organicky inspirováno, musíme vždy uznávat jak jeho božské, tak lidské autorství. Když se připravujeme na výklad Bible, je důležité mít na paměti, že hledáme, co tím Duch svatý myslel. Pokud se však u toho zastavíme, není naše příprava úplná. Musíme také brát v úvahu, jak Duch působí skrze lidské bytosti, skrze jejich osobnosti, jejich zkušenosti, perspektivy a důrazy. Každé slovo Písma je slovem Božím. Ale Boží slovo k nám přichází skrze lidské bytosti, které byly inspirovány Duchem a psaly různým způsobem v různých dobách. Musíme se tedy vždy připravovat s vědomím, že Boží Duch promlouval různými způsoby prostřednictvím různých lidských

autorů Bible.

Poté, co jsme si ukázali, jak inspirace Písma vyžaduje naši závislost na Duchu svatém, věnujme pozornost tomu, jak jsme také závislí na jeho trvalém působení osvěcování.

ILUMINACE

V kontextu biblické hermeneutiky lze iluminaci definovat jako: Duch svatý zprostředkovává člověku správné pochopení Písma.

Můžeme rozlišit dvě práce. Jedním je dílo inspirace, kdy Duch svatý přichází k původním lidským autorům Písma a zmocňuje je, aby to, co píše, bylo Božím slovem, aby to bylo to, co říká Bůh, a ne jen to, co říká člověk. Iluminace je to, kde Duch svatý stojí při nás. On přebývá ve věřících křesťanech a otevírá naši mysl, aby pochopila a přijala to, co v Bibli inspiroval.

- Dr. Vern Poythress

Duch svatý nám skrze své osvětlení dává poznat své Slovo. A toto poznání není čistě poznávací. Ovlivňuje také naši představivost, intuici, emoce, vůli, motivaci, touhu, morální svědomí -- jakákoli naše část, která přispívá k porozumění Písmu, může být Duchem osvětlena.

Někdy se křesťané domnívají, že když budeme jen pozorně přemýšlet, budeme schopni pochopit, co Písmo učí. Ve skutečnosti jsou však lidské bytosti tak hluboce zasaženy hříchem, že Boží věci sami pochopit nedokážeme. Zoufale potřebujeme samotného Boha - Ducha svatého -, aby nás osvětlil. Poslechněte si, jak Pavel hovoří o osvětlení Duchem v 1 Korintským 2:11-13:

Boží věci nezná nikdo, jen Duch Boží. A my jsme nepřijali ducha světa, ale Ducha, který je z Boha, abychom věděli, co nám Bůh daroval. O tom také mluvíme -- ne však slovy, kterým vyučuje lidská moudrost, ale těmi, jimž vyučuje Duch svatý; duchovní věci vysvětlujeme duchovními slovy. (1 Kor 2:11-13).

Pavel zde vysvětlil, že bez působení Ducha nemáme naději pochopit Boží myšlenky tak, jak bychom měli. Proto je osobní iluminace Duchem tak důležité pro náš výklad Písma.

Iluminace Duchem svatým je téma, kterému se málokdy věnoval větší prostor. Jedno z nejdůležitějších pojednání se však objevuje ve známém díle Johna Owena, který žil v letech 1616-1683. V Owenově díle *Duchovní Spirituální Iluminace prokázaná z Písma* shrnul osvětlení Duchem svatým takto:

Všechny božské pravdy, které je třeba znát a kterým je třeba věřit, abychom mohli žít Bohu ve víře a poslušnosti, nebo abychom přišli ke

Kristu a zůstali v něm, a také abychom byli uchráněni před svůdci, jsou obsaženy v Písmu nebo nám byly navrženy v božských zjeveních. Těmto věcem sami nemůžeme rozumět až do výše uvedených cílů; kdybychom totiž rozuměli, nebylo by třeba, aby nás jim učil Duch svatý. Ale je tomu tak, on nás všem těmto věcem učí, umožňuje nám je rozeznat, pochopit a uznat.

Owen moudře poukázal na to, že Písmo nám dává vše, co potřebujeme, abychom „mohli žít Bohu ve víře a poslušnosti“, „přišli ke Kristu a zůstali v něm“ a „byli uchráněni před svůdci“. Ale jakkoli i nevěřící mohou být schopni pochopit z Bible sami, „nemůžeme porozumět“ Písmu „k těmto cílům“, pokud nás Duch svatý neuschopní „je rozeznat, pochopit a uznat“.

Když se ve 2. Timoteovi 3:16 mluví o tom, že celé Písmo je vdechnuto Bohem, naráží se tím na myšlenku, že Bible je inspirovaná, nebo možná přesněji „vydechnutá“ z Božího srdce, a proto Písmo samo pochází ze samotné Boží bytosti. Když mluvíme o tom, že jsme něčím inspirováni, mluvíme o tom, že jsme něčím nadšeni nebo něco chápeme, a slovo „iluminace“ tak trochu vystihuje, o co v tomto pojmu jde, že potřebujeme Ducha svatého, který neomylně inspiroval Boží slovo, aby nám dal chápání a porozumění, aby naše mysl byla osvícena Boží pravdou, abychom Boží pravdu jasně pochopili.

- Dr. Simon Vibert

Inspirace je to, co Bůh udělal, když inspiroval spisovatele, takže my už nejsme inspirováni. Ale jsme osvěcováni, což znamená, že Bůh prostřednictvím Ducha svatého vrhá světlo, dává nám duchovní rozlišování a dává nám schopnost pomoci pochopit, co tato slova říkají.

- Rev. Thad James, Jr.

Nyní, když jsme si ukázali, jak důležitá je naše závislost na Duchu svatém, prozkoumejme potřebu lidského úsilí jako součást naší přípravy na výklad Písma.

POTŘEBA LIDSKÉHO ÚSILÍ

O potřebě lidského úsilí budeme uvažovat ve dvou částech. Nejprve se podíváme na význam lidského úsilí. A za druhé prozkoumáme některé vlivy, které ovlivňují naše lidské úsilí. Nejprve se zaměříme na důležitost lidského úsilí.

VÝZNAM

Dobře smýšlející křesťané příliš často považují působení Božího Ducha při výkladu Bible za opak lidského úsilí. Je pravda, že někdy Duch působí mimo naše úsilí, bez něj, dokonce proti němu, když studujeme Bibli. To však nevyklučuje potřebu lidského úsilí při výkladu Písma. Nejběžnější způsob, jakým nás Duch osvěcuje, je prostřednictvím naší usilovné práce nebo ve spojení s ní. Z tohoto důvodu, i když nesmíme redukovat výklad Bible na lidské úsilí, je zde velmi důležité místo pro usilovnou práci na správném pochopení Písma.

V některých kruzích bohužel dobře mínění Kristovi následovníci při přípravě na čtení Bible minimalizují vše, co vypadá jako lidské úsilí. Místo toho často dávají přednost „duchovnímu“ přístupu, kdy poselství biblického textu přichází k pasivním čtenářům přímo od Boha. Tito věřící správně uznávají důležitost naší závislosti na Duchu svatém. A my je za to můžeme obdivovat. Jejich vyhýbání se lidskému úsilí je však nebiblické. Jak píše Pavel ve 2 Timoteovi 2:15:

Horlivě usiluj, aby ses před Boha postavil jako člověk osvědčený, pracovník, který se nemusí stydět a který správně rozděljuje slovo pravdy. A my jsme nepřijali ducha světa, ale Ducha, který je z Boha, abychom věděli, co nám Bůh daroval. O tom také mluvíme -- ne však slovy, kterým vyučuje lidská moudrost, ale těmi, jimž vyučuje Duch svatý; duchovní věci vysvětlujeme duchovními slovy (2 Timoteovi 2:15).

V tomto verši Pavel povzbuzuje Timotea, aby byl mužem, který správně zachází se slovem pravdy. Všimněte si však, jakou metaforu Pavel použil, aby vyjádřil svůj pohled na věc. Timoteus měl být „dělníkem“. Apoštol zde použil řecké slovo *ergates*, které často označovalo pracovníky na poli. A Timoteus se měl snažit, jak nejlépe umí, nebo, jak říkají některé překlady, měl „být pilný“.

Přirovnáním vykladače Bible k pilnému a pracovitému dělníkovi na poli Pavel povzbuzoval Timotea, aby při studiu Písma vynaložil velké úsilí. Co to ale přesně znamená? A jak se naše závislost na Duchu svatém snoubí s naším lidským úsilím?

Pokud je porozumění Bibli něco, co dělá Duch svatý, a ne něco, co děláme my, proč se vůbec snažíme o biblický výklad? Odpověď na tuto otázku je velmi jednoduchá. Bůh neodměňuje lenost. Bůh nepomazává služebníka, který se na kázání nepřipravuje. Zapojit se do Božího díla vyžaduje píli, protože Bůh nepracuje jen skrze nás, ale také na nás... V procesu biblického výkladu se neděje jen kognitivní záležitost, kdy začínáme rozumět tomu, co Bible říká, ale probíhá zde také posvěcující proces, který v nás Bůh koná, takže se z nás stávají nejen lidé, kteří rozumí tomu, co říká ta která pasáž, ale stáváme se lidmi, kteří myslí více tak, jak Bůh chce, abychom mysleli, jak nás stvořil, abychom viděli věci jeho způsobem.

- Dr. Carey Vinzant

Závislost na Duchu svatém neznamená, že bychom měli být při výkladu Písma pasivní. Ve skutečnosti zodpovědný výklad vyžaduje tvrdou práci. Můžeme dokonce říci, že závislost na Duchu zahrnuje i závislost na nástrojích a příležitostech, které nám poskytl. Koneckonců Duch svatý navrhl Písmo tak, aby komunikovalo lidskými prostředky, včetně lidského úsilí na straně čtenáře.

Duch svatý nás totiž obvykle osvěcuje prostřednictvím úsilí, které věnujeme přípravě. Stejně jako naše tělo běžně přijímá potravu v procesu přijímání potravy, Duch svatý obvykle působí v procesu naší četby a studia, aby nám umožnil plnější pochopení svého Slova.

Většině čtenářů Písma by mělo být jasné, že některé části Bible vyžadují více lidského úsilí než jiné. Na jedné straně stupnice jsou některé pasáže natolik jasné, že k jejich pochopení není třeba velkého úsilí. Protestanti po celá staletí správně zastávali názor, že to, co je nutné věřit a dodržovat pro spasení, je na tom či onom místě Písma natolik jasné, že to pochopí téměř každý. Na druhém konci škály je mnoho částí Písma, které jsou velmi obtížné, a některé z nich je možná dokonce nemožné plně pochopit.

Prakticky vzato však většina pasáží Písma spadá do škály mezi těmito dvěma extrémy. Jasnější části Písma obvykle vyžadují relativně malé lidské úsilí při přípravě. Když se však zabýváme obtížnějšími pasážemi Písma, adekvátní příprava obvykle vyžaduje zvýšené lidské úsilí.

Kromě toho, že si uvědomujeme důležitost lidského úsilí při přípravě na výklad Písma, pomáhá nám také uvědomit si některé hlavní vlivy, které Bůh obvykle působí na naše lidské úsilí.

VLIVY

Jestli dnes něco brání dobře míněným vykladačům Bible, pak je to to, že si myslí, že mohou studovat Písmo způsobem, který neodráží vnější vlivy na jejich život. Myslíme si, že se můžeme nějak zbavit svých životních zkušeností a jednoduše se pustit do Písma bez předsudků. Jednou z nejdůležitějších věcí, které bychom si měli uvědomit v souvislosti s naším lidským úsilím při výkladu Bible, však je, že ať se snažíme sebevíc o opak, vždy přistupujeme k Písmu ovlivnění nesčetnými vlivy. A čím více si budeme těchto vlivů vědomi, tím lépe budeme schopni rozlišit, zda jsou pozitivní, nebo negativní, zda nám při výkladu Bible pomáhají, nebo nám překáží.

Zamysleme se nad třemi hlavními vlivy na úsilí, které vynakládáme při přípravě na výklad Písma. Tyto vlivy spolu vzájemně souvisejí, ale pro zjednodušení se jimi budeme zabývat odděleně. Jako první zmíníme naši předchozí exegezi Písma.

Exegeze

Pro účely tohoto seriálu budeme exegezi definovat jako:

Vyvozování významu z biblických textů

- zejména na základě historického kontextu, literárních forem, použití gramatiky a slovní

zásoby, teologického prostředí atd. Ačkoli bychom o exegezi mohli říci mnoho věcí, prozatím chceme jen poukázat na to, že exegeze, kterou jsme prováděli v minulosti, nám pomáhá připravit se na úkol výkladu.

Každé zapojení do exegeze Písma nás připravuje na další výklad Bible. Znalosti, dovednosti a postoje, které si osvojíme při jednom setkání s Biblií, nás ovlivňují při dalším setkání s Písmem. Například pokaždé, když studujeme biblickou slovní zásobu a gramatiku, zvyšujeme svou schopnost zacházet s těmito aspekty Písma zodpovědněji. Když se snažíme porozumět literárním typům Písma, jako jsou vyprávění, zákony, poezie, proroctví, přísloví a podobně, jsme lépe vybaveni pro jejich pozdější pochopení. A když se dozvídáme o dávné historii Bible, jsme připraveni vracet se k Písmu, abychom mu dále porozuměli. Každé úsilí, které věnujeme exegezi Písma, nám pomáhá připravit se na další studium.

Druhým typem vlivu, který ovlivňuje naše lidské úsilí v hermeneutice, je naše interakce ve společenství.

Interakce

Jedním z nejvlivnějších, ale často podceňovaných vlivů na naše úsilí porozumět Písmu je interakce s ostatními lidmi. Všichni se chceme zapojit do přímé exegeze Bible. Ale ať už si to uvědomujeme, nebo ne, je téměř nemožné vykládat Biblii, aniž bychom byli ovlivněni interakcí s jinými lidmi. A to je dobře.

Jiní lidé, jak ze současného světa, tak z minulosti, obdrželi od Ducha svatého velké dary a vhledy, které nám mohou pomoci při výkladu Písma. Vytvořili cenná referenční díla. Dávají nám zbožné rady. Učí nás biblickým jazykům, literatuře a historii a všemožným dalším věcem, které nám pomáhají chápat a používat Boží slovo. Dokonce i samotné Bible, které držíme v rukou, k nám přišly od jiných lidí. Dostaly se k nám díky práci učenců, překladatelů, editorů a vydavatelů.

Kromě toho má většina z nás určitá křesťanská společenství, kde se cítí jako doma, včetně našich církví a denominací. Tato společenství sdílejí společné tradice, které ovlivňují způsob, jakým čteme a chápeme Písmo. A v mnoha ohledech nám pomáhají i podněty, které dostáváme od pastorů, učitelů a dalších jednotlivých věřících.

Díky úspěchům, neúspěchům a postřehům ostatních se naučíme mnoho cenného. Učíme se od těch, kteří jsou nám podobní, i od těch, kteří jsou jiní, od těch, kteří jsou v minulosti, i od těch, kteří jsou v současnosti, od těch, které osobně známe, i od těch, které jsme nikdy nepotkali. Ať už si to uvědomujeme, nebo ne, všechny naše výklady Písma jsou a měly by být hluboce ovlivněny jinými lidmi.

Třetím významným faktorem, který ovlivňuje naše přípravné úsilí, je naše osobní křesťanská zkušenost.

Zkušenosti

Dá se říci, že vše, s čím se v životě křesťana setkáváme, je součástí naší křesťanské zkušenosti, včetně věcí, o kterých jsme již mluvili, jako je exegeze a interakce s druhými lidmi. V tomto bodě naší lekce se tedy chceme zaměřit na takové věci, na které

obvykle myslíme, když mluvíme o své osobní křesťanské zkušenosti nebo o svém chození s Bohem. Tyto osobní aspekty křesťanského života přispívají k našemu výkladu Písma různými způsoby.

Například náš křesťanský růst a posvěcení zvyšují naši schopnost vykládat Bibli; způsoby, jakými žijeme, hluboce ovlivňují naši schopnost porozumět Písmu. Když jsou Kristovi následovníci věrní - snaží se myslet, jednat a cítit tak, aby se líbili Bohu - obvykle zjistí, že jsou lépe připraveni na to, aby se z Písma dozvěděli více. Pokud jsme však svůj život neuvedli do souladu s Božím slovem, studium Bible často vede k nesprávnému výkladu a použití.

Naše minulé zkušenosti mohou také ovlivnit naši schopnost zodpovědné interpretace. Všichni věřící mají zkušenosti, které formují naše myšlení, cítění a chování. A tyto zkušenosti ovlivňují naše úsilí o výklad Písma. Například pro někoho, kdo vyrostl v bohatém prostředí, může být obtížné pochopit starost o chudé vyjádřenou v Lukášově evangeliu. Někdo, kdo vyrůstal v kultuře, která kladla důraz na čest, možná lépe porozumí pasážím týkajícím se studu.

Kromě toho má každý člověk jiné osobní silné a slabé stránky, jiné schopnosti a slepé skvrny, jiné dary od Ducha svatého a samozřejmě jiné hříchy. Všechny tyto věci tak či onak ovlivňují naši kompetenci při výkladu a aplikaci Písma.

Naše hříchy nám brání pochopit pravdu obecně, včetně Bible. Bible říká, že ve své hříšné přirozenosti potlačujeme pravdu v nespravedlnosti. A tak je zde zkreslující účinek, který má náš hřích na naši schopnost porozumět pravdě. A tak když se dostaneme k Bibli, porozumět jí bez tohoto zkreslujícího účinku hříchu je jednou z věcí, které nám Duch svatý umožňuje a za které jsme velmi vděční.

- Dr. K. Erik Thoennes

Hřích nám může bránit ve výkladu Písma, protože lidé mají tendenci nacházet v Písmu to, co chtějí najít. Například před několika staletími přišli otrokáři se způsobem výkladu Písma, který ospravedlňoval otroctví. Bylo to v jejich vlastním ekonomickém zájmu, a tak - pokud vůbec dovolili kázat n adresu otroků -- kázali z Ef 6:5, kde otroci mají poslouchat své pány. Nevěnovali však pozornost verši 6:9, kde se říká: „A vy, páni, jednejte s nimi také tak.“ Chci říct, že kdyby se to skutečně bralo vážně -- kdyby páni skutečně museli sloužit svým otrokům -- otroctví by asi dlouho nevydrželo. Trochu to ničí ekonomické pobídky. Ale když mají lidé nějaký program, se kterým přistupují k Písmu, a snaží se ospravedlnit způsob, jakým žijí, nakonec budou Písmo číst tímto způsobem. Někdy mají lidé opačný problém. Mohou pocházet z prostředí, kde vždy očekávají odsouzení nebo kde vždy očekávají vinu, a Písmo čtou také tímto způsobem. Místo toho, abychom četli Písmo ve světle svých předpokladů, musíme se co nejlépe snažit slyšet, co je pro nás poselstvím textu ve skutečnosti.

- Dr. Craig S. Keener

ZÁVĚR

V této lekci o přípravě na výklad jsme se zabývali dvěma zásadními aspekty přípravy, kterou bychom měli učinit před výkladem Písma. Uvažovali jsme o naší závislosti na Duchu svatém z hlediska učení o organické inspiraci a o osvětlení Duchem svatým. A zdůraznili jsme potřebu lidského úsilí tím, že jsme se podívali na význam lidského úsilí a prozkoumali některé vlivy, které Bůh obvykle působí na naše interpretační úsilí.

Příprava na výklad Bible vyžaduje, abychom se spoléhali na Ducha svatého a zároveň vynaložili velké lidské úsilí. K Písmu musíme přistupovat ve vědomé, modlitební podřízenosti Duchu svatému, protože on Písmo inspiroval a protože Otec nám ho poslal, aby osvětil naši mysl a srdce k porozumění Písmu. Zároveň však Bůh určil, abychom vynakládali i vlastní úsilí, a to četbou, studiem, interakcí s ostatními a aplikací Písma do vlastního života na každém kroku na této cestě. Výklad Písma je komplexní projekt, který musíme realizovat po celý život, a proto musíme dbát na to, abychom se na něj co nejdůkladněji připravili. Čím více pozornosti budeme věnovat jak Božímu Duchu, tak svému lidskému úsilí, tím lépe budeme na výklad Bible připraveni.

PŘISPĚVATELÉ

Dr. Richard L. Pratt, Jr. (Host) je spoluzakladatelem a prezidentem společnosti Third Millennium Ministries. Více než 20 let působil jako profesor Starého zákona na Reformovaném teologickém semináři a byl vedoucím katedry Starého zákona. Dr. Pratt je vysvěceným duchovním a hodně cestuje, aby evangelizoval a vyučoval. Studoval na Westminsterském teologickém semináři, získal titul M.Div. na Union Theological Seminary a doktorát ze starozákonních studií na Harvardově univerzitě. Dr. Pratt je generálním redaktorem *studijní bible NIV Spirit of the Reformation*, překladatelem pro *New Living Translation* a konzultantem křesťanské teologie pro Islamic Encyclopedia. Je také autorem řady článků a knih, včetně knih *Modli se s otevřenýma očima*, *Křesťanská apologetika*, *Najdi svou důstojnost*, *Dal nám příběhy* a komentářů k 1. a 2. knize Paralipomenon a 1. a 2. listu Korintským.

Dr. David R. Bauer je děkanem Školy biblické interpretace a profesorem induktivních biblických studií Ralpa Waldo Beesona na Asbury Theological Seminary.

Dr. Darrell L. Bock je výkonným ředitelem oddělení kulturní angažovanosti a vedoucím profesorem novozákonních studií na Dallaském teologickém semináři.

Dr. Howard Eyrich je ředitelem biblického poradenství na Birminghamském teologickém semináři a pastorem poradenských služeb v presbyteriánském kostele Briarwood.

Rev. Thaddeus J. James, Jr. je viceprezidentem pro akademické záležitosti na Birminghamském teologickém semináři.

Dr. Craig S. Keener je vedoucím katedry biblických studií F. M. a Ady Thompsonových na Asbury Theological Seminary.

Dr. Miguel Núñez je starším pastorem Mezinárodní baptistické církve v Santo Domingu v Dominikánské republice a prezidentem organizace Integrity and Wisdom Ministry.

Dr. John Oswalt je hostujícím významným profesorem Starého zákona na Asbury Theological Seminary.

Dr. Vern Poythress je profesorem výkladu Nového zákona na Westminsterském teologickém semináři a redaktorem Westminster Theological Journal.

Dr. Philip Ryken je prezidentem Wheaton College.

Dr. K. Erik Thoennes je profesorem biblických a teologických studií na Talbot School of Theology na Biola University a vede katedru biblických a teologických studií.

Rev. Dr. Stephen Tong je známý čínský evangelista a teolog, propagátor reformovaného

evangelizačního hnutí a zakladatel Stephen Tong Evangelistic Ministries International (STEMI) a Reformované evangelikální církve a semináře v Indonésii.

Rev. Dr. Simon Vibert je starším pastorem Christ Church Virginia Water v Anglii a bývalým zástupcem ředitele a ředitelem Školy kazatelství na Wycliffe Hall v Oxfordu.

Dr. Carey Vinzant je docentem systematické teologie na Wesleyho biblickém semináři.